

Bartosz Łuć

Internet w pracy adwokata - podstawowe informacje

Palestra 46/9-10(537-538), 74-79

2002

Artykuł został opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach
dozwolonego użytku.

Bartosz Łuć

Internet w pracy adwokata – podstawowe informacje

Od pewnego czasu w naszym środowisku coraz częściej wspomina się o wykorzystaniu Internetu w pracy zawodowej oraz o nowych zagadnieniach prawnych z tym związanych¹. Problematyka ta poruszana jest również przez korporację radców prawnych². Wielu kolegów pomija te zagadnienia mimo iż Internet jest już trwałym elementem rzeczywistości i jako taki wymaga lepszego poznania. W naszej pracy możemy się już niedługo spotkać z wielowątkowymi sprawami cywilnymi lub karnymi,

w których przedmiotem stosunków prawnych lub przedmiotem przestępstwa będą zjawiska internetowe takie jak np. zniszczenie danych przez hakerów czy też spamming listu elektronicznego z niewybrednymi epitetami pod adresem naszego klienta. Dlatego też poniżej chciałbym przybliżyć istotę Internetu i jego podstawową terminologię, by każdy adwokat mógł przystąpić do lektury opracowań dotyczących Internetu z pewną minimalną wiedzą niezbędną dla nowoczesnego prawnika.

¹ *Ogólna charakterystyka przestępczości internetowej*, Michał Sowa, „Palestra” 5–6/2001, s. 25. *Tezy wytycznych w sprawach CCBE w kwestii elektronicznych metod komunikacji oraz Internetu*, Ewa Stawicka, „Palestra” 5–6/2001, s. 132; *Internet – nowe narzędzie pracy adwokata*, Bartosz Łuć, „Palestra” 7–8/2001, s. 180;.

² *Prawne problemy posługiwania się adresami (domenami) internetowymi w obrocie gospodarczym*, Justyna Ożegalska, *Radca Prawny* nr 1/52, s. 23; *Problem opodatkowania handlu elektronicznego na tle międzynarodowego prawa podatkowego*, Tomasz Lipowski, *Radca Prawny* nr 5/56, s. 21; *Naruszanie dóbr osobistych w Internecie*, Marcin Wojtasik, *Radca Prawny* nr 6/57, s. 40.

SKĄD SIĘ WZIĄŁ INTERNET

Zanim powstał Internet powstała **sieć komputerowa**, czyli połączenie kilku komputerów pomiędzy którymi wymieniało informacje. Dzisiaj taki zamknięty system nazywa się „**intranetem**” czyli siecią wewnętrzną. Określenie „internet” pochodzi od określenia „international network” co można przetłumaczyć jako „sieć międzynarodowa”. Tę międzynarodową sieć określa się jako sieć sieci. Działa bowiem w oparciu o mniejsze lokalne sieci połączone między sobą za pośrednictwem tzw. **serwerów** czyli rozbudowanych komputerów dostosowanych do pracy z innymi komputerami, których celem działania jest świadczenie różnego rodzaju **usług internetowych** na rzecz innych komputerów podłączonych do sieci. Najprostszą definicją internetu jest określenie, że jest to światowy system sieci komputerowych, w których transmisja danych odbywa się według tych samych reguł³. Dzięki tym założeniom każdy komputer w sieci może komunikować się z innym komputerem w sieci bez względu na to, gdzie się znajduje – czy na drugiej półkuli, czy też w pokoju obok. Możliwość komunikowania się niezależnie od miejsca, w którym się znajdujemy posiadaliśmy już dzięki telefonom. Jednakże dopiero dzięki internetowi udało się doprowadzić do sytuacji, w której w komunikacji możliwe jest przesyłanie danych w formie elektronicznej. To jest bezpośrednią przyczyną gwałtownego rozwoju Internetu.

ZASADA DZIAŁANIA

By skorzystać z Internetu musimy się **zalogować**, co oznacza po prostu indywidualne podłączenie się do sieci. Dokonuje się tego za pośrednictwem komputera wyposażonego w sprzęt i odpowiedni program. Najprostszym i na razie najpopularniejszym urządzeniem służącym podłączeniu się do Internetu jest komputer wyposażony w **modem** czyli urządzenie pozwalające połączyć się z serwerem za pośrednictwem zwykłych linii telefonicznych. Modem łączy się z kimś, kto już ma swój serwer i może nam go udostępnić. Ktoś taki nazywa się **dostawcą usług internetowych (ISP)**. Jak na razie w Polsce największym takim dostawcą jest TP S.A. chociaż firm świadczących takie usługi jest coraz więcej. Gdy już połączymy się z Internetem, by cokolwiek w nim zobaczyć, posiadać musimy program komputerowy zwany po prostu **przeglądarką**. Najpopularniejsze systemy komputerowe, z którymi spotykamy się w praktyce takie oprogramowanie posiadają. Z chwilą podłączenia się do Internetu nasz komputer staje się elementem sieci i zostaje mu przypisany odpowiedni numer zapisywany jako ciąg cyfr np. 216.208.344.4. Ciąg ten nosi nazwę tzw. „**adresu IP**” (Internet Protocol). Te komputery w sieci, które służą obsłudze Internetu czyli **serwery, hosty lub huby** również mają przypisane adresy IP. W oparciu o adresy IP odbywa się ruch w internecie albowiem urządzenia internetowe rozpoznają ciągi liczb i przesy-

³ Nagus J. Kennedy, *Internet*, Pascal 2000, s. 691.

łają lub odbierają dane według wskazanego adresu IP. Również dzięki adresom IP udaje się zidentyfikować osoby, które w Internecie popełniają przestępstwa. Oczywiście posługiwanie się skomplikowanymi ciągami liczb nie jest praktyczne. Dlatego też dla zwykłego użytkownika istotne jest, że do konkretnego adresu IP zazwyczaj przypisana jest **domena** czyli nazwa. Wpisując w przeglądarce określoną domenę np. www.adwokatura.org.pl i naciskając przycisk „znajdź” uruchamiamy nasz program, który zwraca się w sieci do tzw. **serwera nazw (DNS)**. DNS zamienia tę nazwę na adres IP, dzięki któremu nasz program znajduje serwer, czyli komputer, na którym znajdują się w podanym przykładzie strony adwokatury i miesięcznika „Palestra”. W ten sposób, znając wyłącznie nazwę określonego adresu w Internecie, trafiamy na stronę główną, którą wyświetla nam przeglądarka. Na dobrze zredagowanej stronie mamy już cały system odsyłaczy nazywanych **linkami**. **Link** to fragment tekstu lub obrazek (tzw. **ikona**), który po naciśnięciu przenosi nas w inne miejsce na stronie, na inną stronę a nawet w inne miejsce w Internecie. Wówczas możemy rozpocząć przeglądanie internetu popularnie nazywane surfowaniem po Internecie.

DOMENY I STRONY WWW

Nazwy w Internecie, czyli domeny internetowe tworzą pewien system, dzięki któremu możemy rozpoznać, czy konkretna nazwa ma związek z pewnym rodzajem działalności lub też miej-

scem, w którym domena ta funkcjonuje. Domena w **głównym członie** może zawierać nazwę hosta, który świadczy usługi (np. onet lub wp), nazwę firmy lub instytucji (np. lex lub sejm), nazwę działalności (np. prawnik) itp. Ponadto domeny zawierają **określenie typu** np. **com** dotyczy działalności komercyjnych, **org** dotyczy organizacji, zaś **gov** instytucji władzy państwowej.

Większość domen spoza Stanów Zjednoczonych posiada również **kod kraju**: Polska **pl**, Niemcy **de**, Francja **fr** itp. Przykładowo domena **owoc.com.pl** powinna dotyczyć działalności komercyjnej w Polsce, której przedmiotem są owoce zaś domena **adwokatura.org.pl** dotyczy samorządu adwokackiego w Polsce.

Jak już wyżej wspominałem do nazw tych przypisywany jest konkretny adres IP. Pod wskazanym adresem zazwyczaj znajdujemy **strony WWW** (World Wide Web), czyli połączone linkami (odsyłaczami) dokumenty zawierające tekst, grafikę, muzykę itp. tworzące pewien zwarty system. Jest to sposób na udostępnianie w Internecie danych, które chcemy zaprezentować szerszemu odbiorcy. Może to być zespół kilku dokumentów i mogą to być również całe bogate **serwisy internetowe** oferujące dostęp do najnowszych informacji i archiwów oraz różnego rodzaju usług internetowych.

Adres strony www to tzw. **URL (Uniform Resource Locators)**. W głównej części składa się on z nazwy hosta oraz ścieżki dostępu pisanej po ukośniku. Zazwyczaj adres taki jest zapisywany jako **http://www.coś.com/coś.html**. Przeciętny użytkownik wpisuje wyłącznie www.coś.com w wyszukiwarce, któ-

ra sama kieruje go na tzw. **stronę startową** pod nazwą coś.html.

Problem zaczyna się wówczas, gdy w Internecie chcemy znaleźć informacje nas interesujące, nie posiadając konkretnych adresów URL lub domen, pod którymi się one ukrywają. Rozwiązaniu tego problemu służą serwery i programy wyszukujące interesujące nas informacje nazywane **wyszukiwarkami**. Wyszukiwarki filtrują zawartość Internetu w oparciu o zadane przez nas kryteria przy zastosowaniu różnych zasad filtrowania dokumentów. W wyszukiwarce wpisujemy np. słowo „adwokat” i zaznaczamy, że chcemy, by wyszukiwano je w dokumentach polskich. W ten sposób po chwili wyszukiwarka pokazuje nam wynik wyszukiwania wyświetlając linki do wszystkich dokumentów zawierających słowo adwokat w polskich dokumentach. Najlepsze wyszukiwarki pozwalają ustalać bardzo dokładne kryteria wyszukiwania, by filtrowanie było jak najdokładniejsze. To co znajdziemy na wyszukanych stronach, nie zależy już od techniki, a od człowieka który stronę stworzył. Niestety – ostateczną filtrację przeprowadzić musimy sami.

POCZTA ELEKTRONICZNA

Drugim najpopularniejszym sposobem korzystania z Internetu obok przeglądania stron www jest **korzystanie z poczty elektronicznej – e-mail**. Poczta elektroniczna działa dzięki skrzynkom pocztowym, które w Internecie noszą nazwę **kont pocztowych**. Są one umieszczane na serwerach i tak stworzone, by dostęp do nich miały wyłącz-

nie osoby zainteresowane. Jest to pewien obszar wolnej pamięci na serwerze zbierający dla nas wysyłane przez kogoś dane.

Adres poczty elektronicznej składa się w zasadzie z dwóch części rozdzielonych popularną „małą” czyli symbolem „@” (ang. „at”). Adres poczty to po prostu **ktoś@gdzieś**. „Ktoś” to zazwyczaj nazwa, jaką sobie przypiszemy np. „adwokat” albo po prostu „adv.j.nowak”. Natomiast „gdzieś” to domena serwera, który udostępnił nam usługę poczty np. lex.pl. W ten sposób można stworzyć adres **adv.j.nowak@lex.pl**, co można przetłumaczyć jako: „skrzynka poczty elektronicznej adwokata J. Nowaka na serwerze lex.pl”. Do wysyłania poczty elektronicznej i jej odbierania konieczny jest **program pocztowy**, który posiadają najczęściej używane systemy komputerowe.

Redagowanie wiadomości, którą chcemy przesłać jako pocztę nie wymaga połączenia z Internetem. Można napisać kilka listów internetowych i dopiero po ich zredagowaniu wysłać je razem. Listy można wysłać za jednym razem nie tylko do jednej osoby, ale i do całych grup adresatów których adresy zapamiętał nasz komputer. Do listów takich można dołączać inne dane np. wcześniej napisane w edytorach tekstów dokumenty. Mają one postać **załączników**.

Wysyłanie i odbieranie poczty odbywa się poprzez połączenie z kontem pocztowym. List wcześniej wysłany przez kogoś na nasz adres oczekuje na naszym koncie pocztowym. Dostęp do konta zabezpieczony jest **hasłem**. Łącząc się z naszym kontem odbieramy zapisaną na nim wiadomość. Ogromną

zaletą poczty elektronicznej jest możliwość jej używania niezależnie od miejsca, w którym się znajdujemy. Znakając podstawowe informacje o serwerze, na którym znajduje się nasze konto oraz pamiętając hasło możemy odebrać lub wysłać pocztę za pośrednictwem dowolnego komputera posiadającego dostęp do Internetu. Lepsze serwery po to, byśmy się nie łączyli z kontem bez potrzeby, udostępniają usługę powiadamiania o poczcie e-mail poprzez SMS na telefon komórkowy.

INNE POPULARNIEJSZE USŁUGI INTERNETOWE

Dzięki powszechnej dostępności Internetu niezależnie od miejsca, w którym potencjalny użytkownik się znajduje, wykształciło się wiele innych popularnych usług internetowych. Bardzo użyteczne są **grupy dyskusyjne (news-groups)** tworzące **usenet**, czyli sieć grup dyskusyjnych. Przez niektórych grupy dyskusyjne nazywane są kwintesencją Internetu, albowiem oddają one jego istotę – swobodę dyskusji i wymiany poglądów na szeroką skalę. W Internecie funkcjonuje kilkadziesiąt tysięcy grup ułożonych według specyficznej hierarchii. Grupy dzielą się na kolejne, coraz bardziej specjalistyczne podgrupy. Przyłączając się do którejś z podgrup uczestniczy się w wymianie poglądów, publikując własne stanowisko i odczytując stanowiska innych. Przeglądanie się dyskusji jest anonimowe. Dopiero włączenie się do niej ujawnia naszą obecność. Obok grup dyskusyjnych funkcjonuje najbardziej dynamiczna

część Internetu – **IRC (Internet Relay Chat)**, czyli system umożliwiający komunikowanie się między użytkownikami w Internecie w czasie rzeczywistym, za pomocą tekstu pisanego lub dźwięku. Korzystanie z IRC wymaga wejścia na specjalny **kanał IRC**. W przeciwieństwie do grup dyskusyjnych z chwilą wejścia na kanał użytkownik jest widoczny w postaci nazwy, którą sam sobie przypisze. IRC ma zazwyczaj charakter pogawędki, jednakże wykorzystywany bywa również w sytuacjach krytycznych (wojny, kataklizmy) do szybkiej wymiany informacji. W praktyce korzystanie z IRC wymaga sporego doświadczenia z uwagi na specyficzny język, którym operują użytkownicy tego medium. Pogawędka na IRC nazywana jest **ircowaniem** lub **chatowaniem**.

Najnowszą i coraz popularniejszą formą korzystania z Internetu jest **WAP**, czyli system umożliwiający korzystanie z Internetu użytkownikom telefonów komórkowych. Pozwala on przeglądać strony internetowe za pomocą specjalnego oprogramowania. Mimo że WAP powstał zaledwie trzy lata temu, już dziś rozwija się w takim tempie, że prawdopodobnie za kolejne trzy lata będzie (w unowocześnionej wersji) dominował na rynku usług internetowych.

INTERNET JAKO SYSTEM KOMUNIKACJI W PRACY ZAWODOWEJ

Przedstawione wyżej podstawowe wiadomości dotyczące Internetu wskazują na funkcjonujący obok nas nowoczesny system oparty na wymianie in-

formacji. Nadszedł już czas, by stał się on dodatkowym narzędziem pracy również dla adwokatów. Wiele naszych koleżanek i kolegów korzysta już z Internetu czerpiąc z niego informacje oraz wymieniając elektroniczną korespondencję. Coraz częściej na wizytówkach naszych klientów pojawiają się adresy emaliowe a ich posiadacze ze zdziwieniem nie znajdują takiego adresu na naszych wizytówkach.

Funkcjonuje kilka serwisów prawnych, do których warto co jakiś czas zajrzeć po najświeższe informacje. Na konta poczty elektronicznej spływają biuletyny informacyjne zawierające aktualizowane dane dotyczące najnowszych zmian w prawie.

Korzystanie z Internetu znacznie ułatwia pracę i obniża koszty funkcjonowania kancelarii. Jest wiele spraw które

można załatwić pisząc list elektroniczny, którego koszt wysłania jest kilkadziesiąt razy tańszy niż koszt zwykłej przesyłki. Wiele spraw łącznie z zakupami można załatwić przez Internet. W internetowych renomowanych księgarniach można zamawiać książki i wydawnictwa korzystając z kilkuprocentowych ulg. Można nieodpłatnie ściągać najnowsze akty prawne i na bieżąco obserwować projekty zmian ustaw w Sejmie. Można założyć konto w banku i samodzielnie dokonywać rozliczeń, sprawdzać wpływy i zakładać lokaty, za dużo mniejsze prowizje i z pominięciem kolejek. Można wreszcie usprawnić system wymiany informacji pomiędzy adwokatami a samorządem. O tym, w jaki sposób można wykorzystać Internet w naszej pracy w następnym numerze „Palestry”.